

Casper van Bruggen en Alfred Staarman

De uitrusting van Lars¹,

een Nederlandse commando, gebruikt tijdens de Operatie *Enduring Freedom* in Afghanistan, 2005

Het Legermuseum is er in geslaagd een vrijwel volledige uniform- en uitrustingsset van een Nederlandse commando te verwerven zoals hij die gebruikte tijdens zijn uitzending in het kader van de operatie *Enduring Freedom* in 2005. Operatie *Enduring Freedom* (OEF) is een oorlogsmissie in de strijd tegen het wereldwijde terrorisme die onder leiding van de Amerikanen wordt gevoerd in Afghanistan. Nederlandse commando's leverden een aandeel in deze missie. Lars heeft bij terugkomst uit Afghanistan zijn spullen overgedragen aan het museum. In samenwerking met verschillende partijen is zijn uitrusting weer aangevuld. Zonder ruimhartige medewerking van het Korps Commandotroepen (KCT), het KPU-bedrijf (Kleding Persoonlijke Uitrusting) van Defensie en uiteraard Lars zelf was deze bijzondere verwerving niet mogelijk geweest.

123

Afb. 1 *Lars met zijn smock aan en shemagh om, eveneens tijdens Operatie Enduring Freedom. Zijn volgehangen chestrig is hier goed in beeld. Ook de in camouflage afwijkende zak op de zijkant van zijn broek is op deze foto duidelijk te onderscheiden.*

Het verzamelbeleid van het Legermuseum omvat ook lopende missies. Het verzamelen van recent materieel is minder eenvoudig dan het lijkt, omdat het veelal nog niet voor afstoting bestemd is. Complicerende factor in dit geval was het feit dat het een *special forces* (SF) missie betrof, uitgevoerd door het KCT. De commando's hechten groot belang aan geheimhouding van hun missies en werkwijze. Hierbij speelt *Opsec* (operational security) een belangrijke rol. Wat geheim is en wat niet, is eigenlijk heel eenvoudig. Alle informatie die uit open bronnen, zoals internet, opgediept kan worden is niet geheim. De uitrusting van de *special operators*, zoals SF militairen tegenwoordig aangeduid worden, is niet geheim. Tot op zekere hoogte althans. Het type radio dat gebruikt wordt is niet geheim, maar de frequenties die gebruikt worden en de procedures die gevolgd worden zijn dat wel. Kaarten worden ook niet graag verstrekt. Operationele details krijgt niemand die ze niet nodig heeft: 'Verkennen en inlichtingen inwinnen' is het standaard antwoord op de vraag wat er nou precies gedaan wordt. 'Paarse krokodillen vangen' was als variant daarop een tijdje de running gag binnen het korps. Het drukt duidelijk uit dat de vraag van een buitenstaander naar het *wat* en *hoe* niet opportuun is. Kennis wordt gedeeld op *need to know* basis. Het *wat* en *hoe* mag dan niet worden prijsgegeven en in detail slechts aan een zeer selecte groep bekend zijn, het *waarmee* is veel minder aan restricties onderhevig. Dat is voor een museum een gelukkige omstandigheid.

Kenmerkend voor commando's is dat zij tot op zekere hoogte de vrijheid hebben om hun eigen uitrusting samen te stellen. De uitrusting van één commando is daarom niet per definitie onverkort representatief voor die van zijn collega's. Dat

Afb. 2 Lars gezeten achter een MAG mitrailleur op een Mercedes Benz 7,5 kN softtop tijdens Operatie Enduring Freedom, Afghanistan 2005. Goed zichtbaar is zijn wapen en een deel van de door het museum verworven uitrusting. Let op de gevulde waterzak op zijn rug.

geldt voor Lars in sterke mate. Hij is een typische *early adaptor* die zeer veel tijd en zorg aan de perfectionering van zijn uitrusting besteedt, en daarbij gebruik maakt van de ruimte die hem ter beschikking staat. Hij gaat daar verder in dan veel van zijn collega's. Dit bleek gaandeweg het traject van vervanging. Hoever de commando's kunnen gaan bij het zelf samenstellen van hun uitrusting, is ook binnen het korps onderwerp van discussie. Er zit nu eenmaal een zekere spanning tussen het eigen initiatief enerzijds en het goede gebruik van 'eenheid van tenue' anderzijds. Het is goed om te benadrukken dat bij Lars sprake is van *een* set van *een* Nederlandse commando, en dus niet *de* set van *de* Nederlandse commando's. Daar waar zijn uitrusting afwijkt van de reguliere, is dat overigens per geval aangegeven. Lars is behalve ploegcommandant ook *comspeccer* of communicatiespecialist. Dat bepaalt de samenstelling van een deel van zijn uitrusting. Hij draagt een radio in zijn *grabbag* (kleine rugzak) die hem in staat stelt verbinding te onderhouden met 'hogerop'.. Daarnaast heeft hij net als alle andere leden van de ploeg een verbindingsmiddel om onderling te kunnen communiceren. Commando's spreken over eerste-, tweede- en derdelijns uitrusting. De eerstelijns uitrusting betreft de kleding op de man, klein kaliberwapens, vechtmes en zaken om te kunnen overleven wanneer een commando er alleen voor komt te staan en contact met het voertuig of de groep is verbroken. Daarbij valt te denken aan: kaart(en), kompas, kaarthoekmeter, seinspiegel, waterzuiveringspompje, schrijfgerei, kleine set medische verzorging, extra sokken, handschoen en muts, miniradiootje, contant geld. Ook hierbij geldt dat het niet per se een voorgeschreven set is. Dit is wat het museum aantrof in de zakken van de jas van een parate commando net terug uit Afghanistan, door hem omschreven als eerstelijns uitrusting. Een andere commando neemt misschien geen tandenborstel mee in zijn jaszak.

Tweedelijns uitrustingsstukken zijn belangrijk om het gevecht te kunnen voeren maar niet essentieel om te kunnen overleven. In het geval van Lars bestond zijn tweedelijns uitrusting uit de *grabbag* met radio, reservemunitie (10 van de 21 magazijnen diemacomunitie, en een aantal 40 mm granaten) en de grote medictas, ook wel *trauma medickit* genoemd.

Bij derdelijns uitrustingsstukken tenslotte valt te denken aan de grote rugzak met slaapzak, slaapmat en dergelijke. 'Luxe artikelen' die het eerst achtergelaten worden als de situatie daartoe noodzaakt. Deze zaken worden in de regel in het voertuig vervoerd.

De hier getoonde uitrusting is mede verworven in het kader van de voorbereiding van de tentoonstelling *Special Forces*, die wordt geopend in juni 2007. De expositie zal een beeld geven van een aantal spraakmakende speciale operaties, uit heden en verleden, in binnen- en buitenland. Veel aandacht zal daarbij uitgaan naar het huidige optreden van de Nederlandse *Special Forces* in Afghanistan.

1 Lars is een gefingeerde naam. De identiteit van deze commando kan om privacy- en veiligheidsredenen niet bekend worden gemaakt.

De uitrusting van Lars wordt van links naar rechts, van boven naar beneden beschreven²:

Diemaco-karabijn C8A1GD, gespoten in *desertcamo*. Deze uitvoering van de C8 is alleen in gebruik bij het KCT. De afkorting GD verwijst naar de geluiddemper of *suppressor* die op de loop geplaatst kan worden. Op het exemplaar op de foto is de demper echter niet geplaatst. Een magazijn bevat maximaal 30 stuks 5,56 mm munitie. Onder de karabijn is een Heckler & Koch AGC 40 mm granaatwerper bevestigd. Het bij de granaatwerper behorende laddervizier ontbreekt hier, omdat deze ten tijde van het maken van de foto alle in het uitzendgebied in gebruik waren. De aan het wapen bevestigde wapenriem of 'tactische draagriem' is zelf gemaakt van een stuk sangelband met inwendig elastiek uit een 'spin'. Ter bescherming tegen stof is op de loopmondong een plastic dop geplaatst, afkomstig van een stoelpoot uit de kantine van het KCT.

126

Stun- of *flashbang* granaat. Een *less lethal* granaat die, zonder schade aan te richten, met een verblindende flits en zeer luide knal tegenstanders tijdelijk kan desoriënteren. Zeer effectief bij het levend in handen krijgen van tegenstanders en het bevrijden van gijzelaars. Van dit type granaat bestaan enkele varianten, waarbij het aantal knallen varieert.

Shemagh. Vierkante katoenen groene shawl van 110 x 110 cm die hoofd en/of nek beschermt tegen zon, zand, stof en kou. Wordt weinig meer gebruikt. De meeste *operators* gebruiken tegenwoordig een *buffy*, een wat handzamer colsjaal van stretch stof die ook als muts kan fungeren.

Zonnebril van het merk Oakley, type M-frame Heater. De lens is voorzien van een krasvaste iridium coating. Deze bril is niet dezelfde als de ballistische zonnebril ('scherfwerend') die aan de militairen van de missie Uruzgan verstrekt wordt.

T-shirt van het merk Soffe, 50% polyester en 50% katoen.

De Wasatch *chestrig* van het Amerikaanse merk High Speed Gear fungeert als 'kapstok' op borsthoogte. Deze *chestrig* is door Lars zelf aangekocht en wijkt af van de reguliere KL versie. Met dit uitrustingsstuk heeft de commando een groot aantal zaken onder handbereik. De *chestrig* wordt over het hoofd, dus niet als vest, aangetrokken. Het voordeel van een *chestrig* boven een vest is dat hij compacter is en daardoor meer bewegingsvrijheid biedt in combinatie met een rugzak. Op de rug bevindt zich een tas waarin een 3,1 liter waterzak past. De *chestrig* is modulair, dat wil zeggen dat er verschillende tassen, opbergvakjes en andere artikelen aan gehangen kunnen worden. Deze *chestrig* is voorzien van speciale opbergvakken voor tien magazijnen voor de Diemaco C8, vier magazijnen voor het pistool Glock, acht granaten 40 mm en een *stun*granaat. Verder hangen er aan de binnenzijde *breaklights* aan; staafjes met chemische

vloeistof die wanneer ze gebroken worden, groen, rood, geel, wit of infrarood licht uitstralen. Ook is de AN/PRC 148 met headset, een MultiBand Intra Team Radio (MBITR) van Thales Communications, aan de voorzijde van de chestrig bevestigd. Dit is de radio die iedere man bij zich heeft en waarmee de groep onderling communiceert. De grotere tas aan de chestrig bevat de trauma *medikit* waarin onder andere een draagbaar infuus, drukverband, een instrument voor het kunnen openleggen van de luchtweg (zogenaamde *mayotube*) en een tourniquet om zelf een slagaderlijke bloeding te kunnen stelpen. Een speciaal opbergtasje biedt plaats aan een GPS apparaat van het merk Garmin, type Etrex, ter grootte van een mobiele telefoon. Het betreft een civiel (geel) exemplaar, door Lars zelf groen gespoten. Hiermee kunnen op ieder gewenst moment exacte kaartcoördinaten bepaald worden. Tijdens patrouilles wordt regelmatig, bijvoorbeeld ieder uur, de locatie van de groep doorgegeven aan de basis. Verder in de chestrig: noodkompas, monoculair kijkertje en *tie-raps* (handboeien). Niet op de foto, maar wel tot de uitrusting behoorde (zie noot 1): een zaklamp en een metalen buisje waarin een *breaklight* past dat nog licht geeft (ze doven na een aantal uren vanzelf, maar ze kunnen niet uitgezet worden).

Totaal gewicht *chestrig*: circa 15 kilo

Groene Ultra Duty koppel, van het merk Uncle Mike, met kliksluiting. Over de gehele lengte van de koppel zijn drie *tie-raps* (handboeien) bevestigd. De belangrijkste functie van de koppel is als drager van het Safariland SLS 6004 pistoolholster met *quick release* systeem. Dit holster wordt met twee elastische banden aan het bovenbeen bevestigd. De holster herbergt een semi-automatisch pistool Glock 17M. Eén magazijn bevat 17 patronen 9 mm. Een oordopje beschermt de loop tegen stof en zand. Aan de holster is een schede van *kydex* (voorgevormd plastic) bevestigd. Deze biedt plaats aan een Cuda CQB vechtmes van het merk Camillus. Het Cuda mes is een eigen aankoop, het wordt niet regulier door het KCT verstrekt.

Reguliere KL-broek in *desertcamo*. Lars wijkt hier af van zijn collega commando's omdat die doorgaans een Arktis broek dragen, terwijl Lars voor de reguliere KL-broek heeft gekozen. Hij is wel aangepast. De zak op het rechterbovenbeen is eraf gehaald om plaats te bieden aan het pistoolholster. Op het linkerbovenbeen is aan de zijkant een extra zak genaaid die van een Arktis broek afkomstig is, ten behoeve van lege magazijnen. De standaardzak is daartoe van de zijkant verplaatst naar de voorkant van de broek en werd gebruikt als kaartzak.

Kniebeschermers van het merk Hatch KP250 Centurion voor harde en rotsachtige ondergrond. Oorspronkelijk uitgevoerd in *woodland* camouflage, maar ten behoeve van de missie in Afghanistan overgespoten met een woestijnkleur. Sokken van het merk Army Silver, voorzien van voetbed waarin zilver is verwerkt om schimmel te voorkomen. Deze sok is niet regulier in gebruik bij de KL maar

werd door Lars tijdens de uitzending gedragen als test. Net als bij schoeisel is het zoeken naar de juiste sok, essentieel voor optreden in extreme hitte, geen sinecure. Dit type sok zal uiteindelijk niet ingevoerd worden omdat er bij intensief gebruik toch teveel slijtage optreedt.

Airpower Desert schoenen van het merk Haix van leer en textiel; vochtregulerend, ademend en waterafstotend. Deze schoen wordt niet regulier door het KCT gedragen maar is door Lars getest tijdens zijn uitzendperiode. Deze beproeving past in het streven van het KCT de eigenschappen van de bestaande *jungle-*, *desert-* en zomerschoen in één schoen te combineren. Hoewel de Duitse Haix een goede schoen is, wordt hij toch niet ingevoerd bij het korps omdat hij teveel warmte genereert bij de extreme Afghaanse temperaturen. Dat geldt overigens voor meer beproefde schoenen. Het zoeken naar de ideale schoen die stevigheid biedt bij het dragen van zware uitrustingen en toch voldoende ventileert wordt voortgezet, want zoals een officier van het KCT kenniscentrum over deze kwestie zei: *the race to perfection has no finish line*.

Dat uitgangspunt geldt overigens voor de gehele uitrusting van de commando's. Waar tot nu toe in het gevlekte *desertcamo* werd gelopen, valt anno 2006 een voorkeur waar te nemen voor een andere kleur, de zogenaamde *coyote tan*, of *mid-brown*, camouflage zonder vlekkenpatroon. Die past beter bij de terreingesteldheid van Afghanistan.

Rechts bovenaan:

Monoculaire helderheidsversterker voor optreden in het donker. Deze wordt met speciale banden op het hoofd gedragen, meestal over een helm (de standaard *Rabintex* helm van het KCT werd door Lars tijdens de patrouilles niet gedragen).

Smock (gevechtsjas Arktis in *desertcamo*)

De Britse gevechtsjassen of *smocks* van het merk *Arktis* worden tegenwoordig door het KCT aangekocht, toen bleek dat veel commando's hem zelf privé kochten. Het is een klassiek geval van een uitrustingsstuk dat *bottom-up* is ingevoerd. De commando's zijn tot nu toe de enige militairen binnen de Nederlandse krijgsmacht die deze jas regulier gebruiken. Incidenteel wordt de *smock* ook al bij de Luchtmobiele Brigade gesignaleerd.

De jas bestaat uit zogenaamd *ripstop* materiaal van 50% polyester en 50% katoen. *Ripstop* zorgt ervoor dat een beschadiging, een scheur of een gaatje, niet snel verder uitscheurt. De jas is winddicht maar niet waterdicht, een bewuste keuze omdat dit materiaal betere ventilatie biedt en vooral geluidloos is. Maar het grote voordeel van de *Arktis smock* boven de reguliere KL-jas is het veel grotere aantal opbergmogelijkheden in de vorm van vele zakken die er op en in verwerkt zijn. Het stelt de commando in staat 'op de man' overlevingsuitrusting mee te nemen.

de inhoud van de *smock* wordt beschreven met de klok mee. De linkerbovenzak van de *smock*. Te zien zijn een plat kompas, reservebatterijen voor de GPS en een oranje *flashcard*. Met de *flashcard* kan een positie zichtbaar gemaakt worden, bijvoorbeeld bij de landing van een bevoorradingshelicopter. Verder bevatte de zak een notitieboekje met watervast papier, een watervast stift, dollars, naaigarnituur en kaarthoekmeter. Deze zijn niet op de foto te zien (zie noot 1).

Rechterbovenzak: bevat een seinspiegel en de eerstelijns kleine medicijntas of *medikit*. Deze bevat pijnstillers, pleisters, norit, tape en steriele naalden. De zak met de verticale sluiting ter hoogte van de rechterbovenzak bevatte de zijden *escape-map*. Deze is niet te zien op de foto, uit oogpunt van *Opsec* kon de kaart niet worden vrijgegeven. Zo'n kaart bevat praktische informatie over het gebied, de vegetatie, e.d.

Linkeronderzak: bevat een Leatherman Wave. Een *multi tool* met een groot aantal functies, zoals een punttang, draadkniptang, mes, gekarteld mes, houtzaag, ijzerzaag, ijzervijl, 4 verschillende schroevendraaiers, kruiskopschroevendraaier en schaar. Dit gereedschap is met een touwtje verbonden aan een oog dat in de zak van de jas genaaid is. Verder bevatte de zak een paar sokken, waterdicht verpakt en dichtgetaped, een wollen muts en een linker warme handschoen eveneens waterdicht verpakt. Deze zijn niet te zien op de foto (zie noot 1).

Rechteronderzak: bevat een waterzuiveringspompje, een tube tandpasta met tandenborstel en een plastic lepel. Verder bevond zich in de zak nog een waterdicht verpakte rechterhandschoen, dito reservebatterijen (AA en AAA) en een klein radiootje met AM/FM ontvangst. Deze zijn niet te zien op de foto (zie noot 1).

Totaalgewicht smock: circa 5 kilo

Brandwerende vliegerhandschoenen (zomer) van *nomex*, met leer verstevigd, type GS/FRP-2.

Horloge van het merk Suunto, type Vector, met o.a. hoogtemeter, barometer, en kompasfuncties. Deze dure en naar verluid enigszins storingsgevoelige horloges worden in het uitzendgebied uitgereikt en later weer ingenomen ten behoeve van de volgende rotatie.

Het scherfwerend vest in *woodlandcamo*, deze wordt door Lars over het T-shirt onder de *smock* gedragen. Het vest is zowel voor als achter voorzien van kogelwerende *kevlar*platen, wat het totaalgewicht op 12 kilo brengt. Het

scherfwerende *kevlar* uit de kraag heeft Lars verwijderd. Dit om de kraag naar binnen te kunnen vouwen ter vergroting van het draagcomfort. Hij droeg het vest in een extra kleine maat, strak op het lijf, voor een maximale bewegingsvrijheid. Een nieuw vest wat zojuist bij het KCT is ingevoerd combineert de functionaliteit van een *chestrig* met de bescherming van een scherfwerend vest in één, de zogenaamde RCBV: *het Releasable Combat Ballistic Vest*. Dit vest kan met het loskoppelen van één bevestigingspunt op de schouder worden afgeworpen.

De *grabbag* (kleine rugzak) van het merk Camelbak heeft een inhoud van 40 liter en bevat als belangrijkste uitrustingsstuk een 117 F radio met antenne, waarmee deze commando als ploegcommandant en *comspeccer* verbindingen kan onderhouden met zijn hogere commandant. Dit type *grabbag* wordt niet regulier door de KL verstrekt maar is door Lars zelf aangekocht. Het voordeel van deze is dat hij meer vakken en mogelijkheden heeft en bovendien in *desertcamo* is uitgevoerd. Bij verplaatsingen per voertuig hangt deze tas aan de zijspiegelpoot zodat de radio altijd binnen handbereik is. De *grabbag* heeft achterin plaats voor een 3,1 liter waterzak.

Verder, maar niet op de foto te zien, bevat de *grabbag* een poncho die tevens als klein tentje fungeert, reserve munitie (10 extra magazijnen Diemaco en een paar 40 mm granaten, reservebatterijen voor de radio, en een *markerpanel*, een oranje lap van 40 x 100 cm voor herkenning vanuit de lucht).

Totaal gewicht grabbag: circa 15 kilo

Waterzak van het merk Camelbak type Omega capaciteit 3.1 liter, de slang is voorzien van *HydroLink* mondstuk.

Van deze waterzakken werden er doorgaans twee volledig gevuld meegenomen, op de rug aan de *chestrig* en in de *grabbag*. Dit betrof alleen noodvoorraad water. Doorgaans dronken de commando's water uit plastic 0,5 liter waterflesjes, waarvan enkele dozen aan boord van de Mercedes Benz werden meegenomen.

Het totaalgewicht van deze uitrusting ligt tussen de 55 en 60 kilo (exclusief water).

- 1 Opmerking: een aantal objecten op de foto zoals de radio's, wapens, horloge, magazijnen en munitie, is anno 2006 (nog) niet in de collectie opgenomen omdat ze nog niet gemist konden worden. Een aantal voorwerpen die deel uitmaakten van de uitrusting worden uit oogpunt van documentatie wel beschreven maar staan niet op de foto omdat ze niet beschikbaar waren ten tijde van het maken van de foto. Dit is per geval aangegeven. Ten slotte zijn er nog enkele objecten die wel op de foto staan en ook in de collectie zijn opgenomen, maar die niet van Lars afkomstig zijn. Dit zijn de stungranaat en de kevlarplaten van het scherfvest.

